

DVORCI I NASLJEĐE

Kako obnoviti dvorac? Donosimo pregled pothvata koji mogu poduzeti samo okretni i strpljivi

Autor: **Ured za blaga & misterije**

27/12/2020, 20:33

Foto: Bosiljevo 2020. godina/Blaga&misterije

I sam pogled na zapanjujuće dvorce diljem Hrvatske potiče maštu promatrača. U neko drugo doba dvorci su bili simboli moći svojih gospodara, no spletom okolnosti i promjenama koje donosi vrijeme, njihova je slava blijedila sve dok nisu pali u zaborav i ostali po strani.

Kako to već, poetski rečeno, s dvorcima ide, svaki od njih ima svoju priču. Razloge koji otkrivaju zašto je napušten, zapanjujući, obnovljen ili čeka obnovu. S druge strane, **romantična predodžba dvorca** duboko je ukorijenjena u **kolektivnu svijest** jer on predstavlja svjedočanstvo vremena koje postoji u prostoru oko nas.

Foto: Dvorac Esterházy u Dardi 2020./Blaga&misterije

Opjevani [u pjesmama](#) i spominjani [u pričama](#), brojni dvorci postali su mjesta gdje se događao razvoj lokalne sredine. Jednako omiljeni zbog svoje povijesti, [toliko i omrznuti](#) zbog gospodara koji su u njima uglavnom živjeli.

Spletom okolnosti, u njima se često kovala sudbina Hrvatske, gdje su donošene odluke o ratu, miru ili reformama koje su [kroz stoljeća mijenjale društvo](#).

Sudbina dvorca Brezovica ostaje nepoznata / Foto: © Blaga&misterije

Nakon nacionalizacije 1945. godine, većina je dvoraca diljem zemlje [oduzeta svojim posljednjim vlasnicima](#) i stavljena u neki oblik društvene funkcije što je

trajalo sve do uspostave Republike Hrvatske.

Tijekom Domovinskog rata, njihova je svrha izgubljena i upravo tijekom tog razdoblja dvorci postaju meta uništenja, bilo od neprijateljskih granata ili **ruke oportunista** koji su napuštene građevine počeli koristiti **kao rudnik sirovina i građevinskog materijala.**

Foto: Bosiljevo 2020. godina/Blaga&misterije

U istom tom razdoblju ranih devedesetih, a prema osobama koje su tada obnašale istaknute funkcije pri Ministarstvu Kulture, zbog obnove **Medvedgrada** bitno je smanjen proračun za osnovno održavanje ostalih kulturnih dobara diljem Hrvatske, pa tako i dvoraca što je dovelo do dalnjeg propadanja.

Foto: Novi dvorac Tikveš u obnovi / listopad 2020. godine / Blaga&misterije

Portal Blaga & misterije godinama, redovito izvještava o stanju dvoraca diljem Hrvatske, pa je tako i ovaj članak dio serijala koji nosi naziv "[Sudbina dvoraca](#)" i čija je svrha neposredno približiti problematiku obnove dvoraca diljem Hrvatske.

Nakon svakog članka o nekom napuštenom dvorcu, čitatelji konstatiraju kako je propadanje sramotno, te kako ga je nužno obnoviti. No, kako obnoviti dvorac, što je sve potrebno za takav pothvat i je li on uopće ostvariv?

Stanje dvoraca

Prema podacima Ministarstva kulture, na području 14 županija kontinentalne Hrvatske nalazi se 101 dvorac, odnosno objekt koji je kao takav upisan u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Foto: Novi Dvori Klanječk potpuno su srušeni / Blaga&misterije kontaktirati za prijenos

"Potencijal reprezentativne stambene arhitekture, osobito dvoraca u kontinentalnom dijelu Hrvatske je iznimski, ali je obnova i održivo korištenje otežana složenom vlasničkom strukturu, zahtjevnim financijskim ulaganjima, konzervatorskim zahtjevima koji nisu unaprijed javno dostupni te percepciji investitora o ograničenoj namjeni." – navodi Ministarstvo kulture u odgovoru na upit portala Blaga & misterije.

Ministarstvo kulture tijekom 2019. godine provelo je sustavni terenski pregled svih dvoraca upisanih u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske s ciljem izrade konzervatorskih smjernica o mogućnostima i stupnju intervencija na kulturnom dobru za potrebe nove namjene uz očuvanje kulturno-povijesnih, arhitektonskih i ambijentalnih vrijednosti koje doprinose njihovom značenju.

Dvorac Januševac služi za potrebe Državnog arhiva Foto: Blaga&misterije kontaktirati za prijenos

I tako, dok Ministarstvo kulture pokušava sistematizirati postojeću građu i stanje dvoraca, neki od njih počeli su se obnavljati uz pomoć fondova Europske unije.

Podaci Središnje agencije za financiranje i ugovaranje (SAFU) otkrivaju **kako je na području Republike Hrvatske ugovoren jedanaest projekata** koji se odnose na revitalizaciju i obnovu dvoraca ukupne vrijednosti 560 milijuna kuna, o čemu je portal Blaga & misterije ranije izvještavao.

Problem obnove

Međutim, u oko upada podatak kako sve dvorce koji se obnavljaju, u stvarnosti obnavlja država, odnosno neko od tijela javne vlasti u čijem se vlasništvu dvorac nalazi. Razlog za to zapravo je jednostavan.

Foto: Kurija Lentulaj/Blaga&misterije kontaktirati za prijenos

Trenutno, jedino država kroz tijela javne vlasti, razvojne agencije i druge stručne službe ima dovoljno znanja i logistike kako bi se poduzela izazovna obnova dvorca.

S druge strane, dvorci koji se nalaze u rukama privatnih osoba, odnosno vlasnika, u najvećem se broju slučajeva ne obnavljaju nego samo odražavaju.

Privatni vlasnici dvoraca nerado javno govore o tom problemu, navodeći kako jednostavno nemaju dovoljno volje, sredstava i znanja kako bi pristupili obnovi.

Dvorac Ribograd / Foto: Ivana Horvatek / Blaga & Misterije

Navode također, kako u javnosti postoji percepcija koja govori da posjedovati dvorac znači biti bogataš kojem za obnovu na treba pomoći ili prilika kakvu država iskorištava kroz fondove Europske unije gdje bolje pripremljeni projekti često dobivaju presedan pred onima koje su pripremili privatne osobe.

Upravo je problem vlasništva, uz nedostatak komercijalne strategije gospodarenja dvorcima Hrvatske osnovni problem s kojim se danas u jedakoj mjeri suočavaju vlasnici, stručne službe i potencijalni investitori. O tom će problemu biti riječi u nastavku ovog članka.

Piše Ivana Horvatek

Članak je nastao uz potporu agencije za elektroničke medije

VIŠE S WEBA

Jeste li znali: "glavni uzrok bora nije starenje"

BOLNICE SU IM PUNE I NEMAJU MJESTA NA INTENZIVNOJ: ova europska zemlja trenutno se

Trenutni učinak domaćeg recepta na zglobove. Bol nestaje već prvu večer